

KETENAANPAK DISCRIMINATIE

WAT WIL DENK? DE KETENAANPAK DISCRIMINATIE

Fundamenteel onrecht

Racisme en discriminatie zijn zeer hardnekkige problemen in onze samenleving. Het pallet aan gelijke kansen dat voor iedereen beschikbaar zou moeten zijn, wordt door deze kwaadaardige fenomenen op een onacceptabele wijze tegengewerkt. Op veel te veel gebieden in onze samenleving, zoals op de arbeidsmarkt, in het onderwijs, maar ook op *social media*, winnen racisme en discriminatie aan terrein. Racisme en discriminatie hebben naast uitingsvormen die mensen in het dagelijkse leven meemaken, ook een institutioneel karakter, omdat racisme en discriminatie op een al dan niet bewuste wijze al eeuwen lang vervlochten zijn met veel van onze maatschappelijke instituties. Neem bijvoorbeeld de politieorganisatie, waarin etnisch profileren een hardnekkig probleem blijkt te zijn¹, of de rechtspraak, waarin het zo blijkt te zijn dat mensen met een migrantenachtergrond vaker en zwaarder worden bestraft².

Onderzoek naar ervaren discriminatie in onze samenleving leverde op dat 24% van de Nederlandse bevolking in de twaalf maanden voorafgaand aan dit onderzoek ten minste één maal discriminatie had ervaren, op basis van vele verschillende gronden³. Omgerekend komt dit neer op ongeveer vier miljoen mensen. Indien men ook de mensen die twijfelden of zij discriminatoire vormen van bejegening hadden ervaren in ogenschouw neemt, komt men zelfs uit op een hoeveelheid van 33%, oftewel op ongeveer 5,6 miljoen mensen. In aanvulling op dit beeld laat onderzoek over de lange termijn ook nog eens zien dat negatieve meningen over etnische minderheden in de laatste decennia alleen maar zijn toegenomen⁴.

¹ Zie bijvoorbeeld: Mutsaers, P. (2015). *A Public Anthropology of Policing: Law Enforcement and Migrants in the Netherlands*.

² Wermink, H., Van Wingerden, S., Van Wilsem, J., & Nieuwbeerta, P. (2015). *Etnisch gerelateerde verschillen in de straftoemeting*.

³ Sociaal en Cultureel Planbureau (2014). *Ervaren discriminatie in Nederland*.

⁴ Coenders, M., Lubbers, M., Te Grotenhuis, M., Thijs, P., & Scheepers, P. (2015). Trends in etnocentrische reacties onder de Nederlandse bevolking, 1979-2012. *Mens en maatschappij*, 90 (4), pp. 405-433.

Tijd voor actie

Het bestaan van dit fundamentele onrecht, alsmede de stijgende tendens die men kan waarnemen op het gebied van discriminatie-incidenten⁵, nopen ons tot het opstellen van een brede en effectieve aanpak. Omdat in de afgelopen tijd de maatschappelijke discussie over racisme en discriminatie is losgebarsten, presenteert DENK een samenhangend pakket aan maatregelen dat erop gericht is om racisme en discriminatie te bestrijden. Zoals in het geval van het Actieprogramma integrale aanpak Jihadisme, bestaat dit geheel van maatregelen uit preventieve en repressieve ingrepen. Het pakket aan maatregelen wordt door DENK voorgesteld onder de naam **ketenaanpak discriminatie**, bestaande uit vijf componenten, te weten: Permanente Bewustwording, Meldingsbereidheid en Aangiftebereidheid, Controle, Vervolging en Strafmaat. In het vervolg van dit stuk wordt deze ketenaanpak uit de doeken gedaan. Het is de hoop van de Politieke beweging DENK dat deze ketenaanpak een aanzet biedt tot het daadwerkelijk oplossen van de problemen rondom racisme en discriminatie.

---

⁵ Antwoorden van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op vragen van de leden Kuzu en Öztürk, kenmerk: 2015Z00032.

1. Permanente Bewustwording

- **Onderwijs:**

In het onderwijs valt er volgens DENK nog een grote slag te maken op het gebied van bewustwording over discriminatie en diversiteit. Zo hebben scholen middels het doen aan burgerschapsvorming de wettelijke taak om leerlingen kennis te laten maken *'met begrippen als democratie, grond- en mensenrechten, duurzame ontwikkeling, conflicthantering, sociale verantwoordelijkheid, gelijkwaardigheid en het omgaan met maatschappelijke diversiteit'*⁶. Uit inspectiegegevens blijkt echter dat dit burgerschapsonderwijs weinig planmatig wordt gegeven en dat de activiteiten niet voldoende worden geëvalueerd. Voorts blijkt uit diezelfde inspectiegegevens dat culturele en etnische diversiteit (slechts) enkele keren per jaar voor komen op scholen in het voortgezet onderwijs⁷. Volgens DENK ligt er daarom een uitdaging om het **burgerschapsonderwijs op het gebied van samenleven in diversiteit en antidiscriminatie** te versterken en om **migratiegeschiedenis een kerndoel van het onderwijs te maken**, zodat men de omgang met maatschappelijke diversiteit beter kan laten overbrengen op onze scholen. Daarnaast is het van belang dat **initiatieven die bijdragen aan het met elkaar in contact brengen van verschillende groepen leerlingen**, zoals vriendschapsscholen, wijdverbreider raken, omdat door de segregatieproblematiek in het onderwijs te weinig contact plaatsvindt tussen verschillende groepen jongeren. Tot slot **wil DENK dat schoolboeken waarin lelijke en aantoonbaar onjuiste stigma's staan vermeld over groepen mensen niet meer in het onderwijs worden gebruikt**.

Ook over het slavernijverleden is maatschappelijk te weinig bewustzijn, zo stelde ook het *Committee on the Elimination of Racial Discrimination* van de VN⁸, dat aanraade om hier via het onderwijs meer aandacht aan te besteden. Dat dit nodig is, liet Melissa Weiner in haar studie naar Nederlandse basisschoolboeken zien. Slechts 40 van de 96 door haar onderzochte

⁶ Nationaal Expertisecentrum Leerplanontwikkeling: <http://www.slo.nl/primair/themas/burgerschap/>.

⁷ Onderwijsinspectie (2015). *De Staat van het Onderwijs 2014-2015*.

⁸ UN Committee on the Elimination of Racial Discrimination (2015). *Concluding observations on the nineteenth to twenty-first periodic reports of the Netherlands*.

boeken sinds 1980 bespraken de Nederlandse rol in de slavernij⁹. Zonder voldoende aandacht voor ons slavernijverleden zal er te weinig aandacht zijn voor de historisch gevormde (cultureel) achtergestelde positie van vele mensen in ons land. DENK zet daarom in op de **vergroting van de aandacht voor het slavernijverleden in het onderwijs**, alsmede op het **dekoloniseren van onze straatnamen en musea**, want te weinig mensen weten bijvoorbeeld dat de Coentunnel is vernoemd naar een racistische en brute kolonisator, die we in de huidige tijd zouden bestempelen als een oorlogsmisdadiger.

- **Publiekscampagne:**

Er is een gebrek aan publiek bewustzijn over (de oorzaken van) discriminatie en stereotypen in ons land. Niet voor niets stelde de VN dat zij zich zorgen maken over het feit dat er onvoldoende maatregelen genomen worden om het bewustzijn over stereotypes en het voorkomen van discriminatie te vergroten. De VN adviseerde dan ook om hier bewustwordingscampagnes over te voeren⁵. DENK is daarom voor een **brede en langdurige publiekscampagne**, waarin via verschillende kanalen **(de oorzaken van) alledaagse vormen van discriminatie en racisme onder de aandacht worden gebracht**. Een billboard campagne met de tekst 'zet een streep door discriminatie', zoals nu door de regering wordt uitgevoerd, is volgens DENK mooi, maar zal een te kleine bijdrage leveren aan het oplossen van het probleem. Gerichte campagnes die onder de aandacht worden gebracht van **risicogroepen en gebieden**, die men kan destilleren uit gedragsanalyses en onderzoek naar de hotspots van discriminatieklachten, acht DENK in dit kader veel effectiever.

---

⁹ Weiner, M. F. (2014). *(E)RACING SLAVERY: Racial Neoliberalism, Social Forgetting, and Scientific Colonialism in Dutch Primary School History Textbooks*.

- **Afspraken in Cao's:**

In Cao's kunnen er goede afspraken gemaakt worden over het waarborgen van voorzieningen in werkomgevingen die het bewustzijn over discriminatie op de arbeidsmarkt en op werkplekken vergroot. Onderzoek naar cao's in 2015, in vergelijking met 2010, liet echter zien dat er slechts bij 21 van de 99 cao's sprake was van een klachtenregeling, gedragscode en/of vertrouwenspersoon inzake discriminatie¹⁰.

Het aandeel cao's waarin afspraken zijn gemaakt met betrekking tot discriminatie zijn sinds 2010 gedaald van 55% naar 54%. Daarnaast blijkt dat de sectoren industrie, overige dienstverlening, bouwnijverheid en vervoer en communicatie achterlopen ten aanzien van afspraken over discriminatie in cao's en dat er relatief weinig afspraken gemaakt zijn over de groep ouderen en de groep mensen met een migrantenachtergrond met betrekking tot diversiteit in cao's. DENK zet daarom in op het in overleg met de sociale partners **vergroten van het aandeel Cao's waarin over discriminatie en diversiteit afspraken zijn gemaakt**. Daarnaast zet DENK hierbij in op een **evenredigere vertegenwoordiging van groepen en sectoren**.

- **Heruitvinding van het Nederlanderschap:**

Nationalisme is een politieke overtuiging waarbinnen een onderscheid gemaakt kan worden tussen verschillende vormen¹¹. Zo is er het culturele nationalisme, waarbinnen het horen bij een bepaalde culturele gemeenschap de eenheid van onderscheid is waarlangs men mensen indeelt als leden van verschillende naties. Daarnaast is er het etnische nationalisme, ofwel volksnationalisme, waarin het wel of niet horen bij een bepaalde etnische gemeenschap de eenheid van onderscheid is waarlangs men mensen schaart onder de categorie van leden van verschillende naties.

---

¹⁰ Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2015). *DIVERSITEIT IN CAO'S 2015: Een onderzoek naar cao-afspraken in het kader van diversiteit en (anti-)discriminatie binnen organisaties*.

¹¹ Melching, W. (2016). *Natie, identiteit en nationalisme*.

Volgens DENK is het, als men dit toepast op de Nederlandse situatie, slecht voor de maatschappelijke samenhang als men het Nederlandschap langs culturele of etnische lijnen definieert. Het is daarom van belang om het Nederlandschap langs meer inclusieve lijnen heruit te vinden, gebaseerd op artikel 2, lid 1 van onze Grondwet, waarin staat dat de wet bepaalt wie Nederlander is. **DENK komt dan ook met het begrip ‘burgerschapsnationalisme’, waarin het Nederlandschap een neutraal stelsel van rechten en plichten is, dat in gelijke mate geldt voor iedere staatsburger van ons Koninkrijk.**

- **De woorden ‘Allochtoon’ en ‘Autochtoon’:**

De overheid zou zich niet moeten bedienen van splijtende retoriek. Het indelen van mensen in een dichotomie is niet goed voor de samenhang in onze maatschappij en zet een hele groep Nederlanders weg als een alternatieve en homogemene categorie mensen, wat denkbeelden die ten grondslag liggen aan discriminatoir gedrag kan versterken. De woorden ‘allochtoon’ en ‘autochtoon’ zijn in 1971 door de sociologe Hilda Verwey-Jonker bedacht en kunnen wat DENK betreft nu naar de prullenbak worden verwezen. Daarom zet DENK zich ervoor in om de woorden ‘allochtoon’ en ‘autochtoon’ van overheidswege niet meer te gebruiken.

- **Nationaal Racismedeбат:**

Bewustwording is een maatschappelijk proces en het is van groot belang dat dit bewustwordingsproces zo snel mogelijk wordt ingezet. Het voeren van een Nationaal Racismedeбат kan hier een zeer belangrijke opmaat voor bieden. Door middel van dit Nationale Racismedeбат moet er, samen met belangrijke instituties zoals universiteiten, politie, scholen, de rechtspraak en werkgevers met elkaar in dialoog worden gegaan over de aanwezigheid (al dan niet bewust) van racisme in onze instituties en onze maatschappelijke structuren.

Zo is er aan universiteiten bijvoorbeeld een chronisch gebrek aan diversiteit in de perspectieven waaruit de wetenschap wordt bedreven en is er in de politieorganisatie een cultuur aanwezig die bijdraagt aan het plaatsvinden van etnisch profileren. DENK zal zich daarom hard maken voor het **voeren van een breed Nationaal Racismedebat**, zodat er een bewustwordingsproces wordt ingezet ten aanzien van racisme en discriminatie dat uiteindelijk moet uitmonden in permanent bewustzijn.

- **Nationale Dag van het Staatsburgerschap:**

Onze eenheid in verscheidenheid moet volgens DENK worden gevierd. Want het vieren van onze diversiteit, onder de paraplu van het Nederlandse staatsburgerschap, draagt bij aan het respecteren van onze verschillen en het vergroten van de maatschappelijke samenhang. Volgens DENK moeten we ons bewuster worden van de verbindende kracht van het staatsburgerschap van het Koninkrijk der Nederlanden. Elk jaar viert Singapore de 'Dag voor de Rassenharmonie', waarbij wordt stilgestaan bij de goede relatie tussen verschillende rassen en hun identiteiten. Geïnspireerd door deze dag in Singapore, wil DENK zich hard maken voor een **Nationale Dag van het Staatsburgerschap als nationale feestdag**, waarin ons gemeenschappelijke burgerschap wordt gevierd en herdacht.

- **Zwarte Piet:**

Zwarte Piet is een culturele erfenis uit het slavernijverleden die is berust op een karikaturale afbeelding van mensen van kleur. Volgens de Kinderombudsman schendt dit figuur zelfs het kinderrechtenverdrag omdat het bijdraagt aan discriminatie en uitsluiting. Te veel mensen in onze samenleving voelen zich terecht gekwetst door deze racistische karikatuur. Niet iedereen die een warm gevoel koestert bij Zwarte Piet is daarmee een racist, maar er is wel een gebrek aan bewustzijn over de racistische geladenheid van het fenomeen. **Daarom zet DENK zich ervoor in om het bewustzijn over de racistische karikatuur Zwarte Piet te vergroten en is DENK van mening dat overheidsinstellingen, alsmede gesubsidieerde instellingen, zich zouden moeten onthouden van het meedoen aan het met Zwarte Piet karikaturiseren van heel veel mensen in ons land.**

2. Meldingsbereidheid en Aangiftebereidheid

- **Het vergroten van de meldingsbereidheid en aangiftebereidheid:**

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat de algemene meldingsbereidheid onder mensen zeer laag is met betrekking tot ervaringen met discriminatie¹². Dit is een zeer groot probleem, want onrecht kan pas bestreden worden als hier ook bij de verantwoordelijke autoriteiten melding van wordt gemaakt, of dat er aangifte van wordt gedaan. Het melden en het doen van aangifte is, naast controle, immers de eerste stap in de strafrechtketen om de hardnekkige problemen van racisme en discriminatie in de maatschappij te bestrijden. **DENK zet zich er dan ook voor in om de aangifte- en meldingsbereidheid onder mensen die zich racistisch en discriminatoir bejegend voelen te vergroten.** Het vergroten van de meldingsbereidheid en aangiftebereidheid dient volgens DENK te worden bereikt middels het uitvoeren van de volgende stappen:

- **Het verbeteren van de beschikbaarheid en bereikbaarheid van meldmogelijkheden en aangiftemogelijkheden van racisme en discriminatie:**

Het bevorderen van de laagdrempeligheid en eenvoudige bereikbaarheid van meld- en aangiftemogelijkheden zal eraan bijdragen dat racistische en discriminatoire ervaringen eerder worden gemeld. Hoe minder moeite het immers kost om melding en of aangifte te doen, hoe minder procedurele drempels er zullen bestaan om ook daadwerkelijk melding te doen van het onrecht. **Daarom zet DENK zich ervoor in dat aangifte- en meldmogelijkheden eenvoudiger bereikbaar worden gemaakt, bijvoorbeeld door op internet veel eenvoudiger de gang van social media kanalen naar een discriminatiemeldpunt in te richten.**

¹² Een overzicht wordt geboden in: Kruize, P. & Gruter, P. (2015). *DISCRIMINATIE: VAN AANGIFTE TOT VERVOLGING. De gang van discriminatiezaken door de strafrechtketen.*

- **Het vergroten van de bekendheid van meldmogelijkheden en aangiftemogelijkheden van racisme en discriminatie:**

Het bevorderen van de bekendheid van meld- en aangiftemogelijkheden zal eraan bijdragen dat er meer melding gemaakt zal worden van racistische en discriminatoire gebeurtenissen, omdat mensen zich er dan bewuster van zijn dat deze gelegenheden tot melding en aangifte bestaan. **DENK** maakt zich er dan ook hard voor dat er over meld- en aangiftemogelijkheden een intensieve voorlichtingscampagne wordt ingezet.

- **Het vergroten van het vertrouwen in dat verantwoordelijke instanties ook iets doen met meldingen en aangiften van racisme en discriminatie:**

Veel mensen hebben niet het idee dat hun klachten over en aangiften van racisme en/of discriminatie serieus worden genomen en dat er ook daadwerkelijk iets met hun klachten wordt gedaan. Het is daarom van belang dat het vertrouwen in de instanties wordt vergroot en dat er helder wordt gecommuniceerd over wat er met aangiften en klachten gebeurt. **DENK** zal zich er dan ook voor inzetten om instanties beter te laten communiceren over hoe zij klachten over racisme en discriminatie verwerken.

- **Voorlichting over het grote maatschappelijke belang van melding en aangifte van racisme en discriminatie:**

Het komt bij veel mensen voor, dat het doen van aangifte en het maken van een melding over racisme en discriminatie een te grote stap is op emotioneel gebied. Het vereist voor veel mensen immers moed en verwerking om deze stap te nemen. Voor deze mensen is het van belang dat er het besef doordringt dat het doen van aangifte van groot belang is voor onze samenleving. Daarom moet hierover worden gecommuniceerd om mensen te overtuigen en

mensen te ondersteunen. **DENK zet zich daarom in voor een brede maatschappelijke voorlichtingscampagne over het belang van aangifte en melding doen.**

- **Vergroten van de capaciteit en het kennisgehalte van instanties, omdat melding en aangifte makkelijker en effectiever moeten:**

Een grotere capaciteit bij instanties waarbij aangifte en melding kan worden gedaan, zal eraan bijdragen dat er eenvoudiger en effectiever melding en aangifte kan worden gedaan van racisme en discriminatie. Op dit moment is het zo dat te veel politiemedewerkers niet goed weten hoe zij klachten van racisme en discriminatie moeten verwerken en dat aangiften veel tijd kunnen kosten, soms wel 2,5 uur. Omdat dit de effectiviteit van de strafrechtketen vermindert en onnodige praktische drempels opwerpt, **zet DENK zich ervoor in om politiemedewerkers beter op te leiden over het verwerken van klachten over racisme en discriminatie en de capaciteit van deze medewerkerspool te vergroten.**

3. Controle

- **Acceptatiemonitor:**

Om problemen goed aan te kunnen pakken, is het noodzakelijk dat men de aanwezigheid en de aard ervan goed in het zicht heeft. In Nederland zijn er verscheidene onderzoeken waarin de integratie van groepen in onze samenleving wordt onderzocht. Systematisch onderzoek naar het absorptiegehalte van ons land, dat wil zeggen de mate van wederzijdse acceptatie van verschillen in onze samenleving, wordt echter niet van overheidswege gedaan. Hoe kan echter van iemand verwacht worden om te integreren, als er geen sprake is van acceptatie? DENK zet daarom in op het van overheidswege doen van **jaarlijks onderzoek naar het wederzijdse acceptatiegehalte in de Nederlandse samenleving**, in de vorm van een acceptatiemonitor.

- **Loksollicitaties door de Inspectie bij Sociale Zaken en Werkgelegenheid:**

Sinds 1 mei 2015 bestaat er een Team Arbeidsdiscriminatie bij de Inspectie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Dit team onderzoekt of de werkgever een beleid heeft ten aanzien van discriminatie. DENK wil erop inzetten dat **de capaciteit van dit team, nu bestaande uit één teamleider en vijf inspecteurs, wordt vergroot, zodat er beter en intensiever gecontroleerd kan worden op werkgeversbeleid**. De grootte van de problematiek omtrent discriminatie eist dit. Daarnaast moet het takenpakket van dit inspectieteam worden vergroot, zodat het ook kan gaan controleren op discriminatie in de wervings- en selectiefase, want op dit moment inspecteert het team alleen op de werkvloer. Onderzoek toont immers herhaaldelijk aan, en al voor enkele decennia, dat de problematieken op dit gebied zeer groot zijn¹³. Daarom moet het **Team Arbeidsdiscriminatie loksollicitaties gaan uitvoeren** bij bedrijven om actief te controleren op discriminatie bij sollicitatieprocedures. Met deze loksollicitaties worden er met behulp van fictieve sollicitanten, waarbij voor het waarnemen van discriminatie en

---

¹³ Zie bijvoorbeeld: Pantiea (2015). *Discriminatie in online werving en selectie*.

racisme relevante kenmerken worden gemanipuleerd, gecontroleerd op discriminatie bij werving en selectie.

- **Structurele monitor strafrechten:**

In de strafrechten dienen er belangrijke stappen gezet te worden in de richting van een effectievere gang van klachten over discriminatie en racisme door de keten. De eerste stap in het vergoten van deze effectiviteit, begint bij het op een gedegen wijze constateren van de plekken in de keten waar deze gang precies spaak loopt. **Daarom zet DENK in op een jaarlijkse monitor van de gang van klachten van discriminatie en racisme door de strafrechten, zodat er snel de vinger op de zere plek gelegd kan worden en het beleid kan worden aangescherpt indien nodig.**

- **Trainen van overheids personeel om discriminatie te signaleren:**

Een van de manieren waarop discriminatie en racisme effectiever kunnen worden bestreden, is door het personeel van relevante instanties beter op te leiden om daden van discriminatie en racisme in de praktijk te kunnen herkennen. Op deze wijze kan de controlerende functie van het handhavend personeel beter worden benut en zullen de gevallen van het op 'heterdaad' waarnemen van discriminatoire en racistische daden toenemen. **DENK zet zich er daarvoor voor in dat overheids personeel beter wordt getraind in het kunnen waarnemen van racisme en discriminatie.**

4. Vervolging

- **Racismepolitie:**

Voor een goede gang van aangiften door de strafrechtketen naar uiteindelijke vervolging en bestraffing, is het van belang dat aangiften op een gedegen wijze worden gedaan. Op dit moment sneuvelen er veel aangiften in de gang naar het OM, omdat er te weinig bewijs zou zijn¹⁴. De statistische uitkomsten van onderzoek lopen uiteen, maar schetsen allemaal een problematisch beeld: sommige onderzoekers concluderen dat 38% van de discriminatiezaken niet naar het OM worden gestuurd, terwijl recentelijk RTL Nieuws na eigen onderzoek berichtte dat zelfs slechts een kwart van de discriminatieklachten wordt behandeld door het OM. Daarnaast wordt 36% van de discriminatiezaken geseponeerd, terwijl het gemiddelde bij alle zaken slechts 25% is¹⁵. Teneinde de kwaliteit van aangiften te vergroten, om de gang van discriminatieklachten door de strafrechtketen te vergroten, **zet DENK in op het opleiden van 1000 agenten tot experts op het gebied van racisme en discriminatie onder de noemer van een Racismepolitie.**

- **Expertise rechters en OM:**

De relatief hoge sepotpercentages kunnen op twee zaken wijzen: aan de ene kant op de mogelijkheid dat de aangiften bij de politie niet effectief genoeg worden opgenomen. Om deze reden pleit DENK dan ook voor de Racismepolitie. Aan de andere kant kan het feit dat een hoop discriminatiezaken niet leiden tot een veroordeling en dat er bij een hoop zaken waarbij discriminatie en racisme meespelen alleen wordt veroordeeld voor het hoofddelict¹⁶ erop wijzen dat er op dit moment onvoldoende expertise is bij rechters en het Openbaar Ministerie om zaken van racisme en discriminatie op een gedegen wijze te bepleiten dan wel berechten. Daarom **wil DENK zich ervoor inzetten om te investeren in de expertise bij het Openbaar Ministerie en de rechterlijke macht ten aanzien van racisme en discriminatie.**

¹⁴ Kruize, P. & Gruter, P. (2015). DISCRIMINATIE: VAN AANGIFTE TOT VERVOLGING. De gang van discriminatiezaken door de strafrechtketen.

¹⁵ CBS (2015). *Criminaliteit en rechtshandhaving 2014*.

¹⁶ <https://www.radar.nl/read/klein-deel-discriminatiezaken-leidt-tot-veroordeling>

- **Bestrijden ongelijkheid in berechting:**

Onderzoek laat zien dat mensen met een migrantenachtergrond een grotere kans hebben om te worden veroordeeld en zwaarder te worden veroordeeld, ook als men rekening houdt met andere kenmerken¹⁷. Dit wijst op een zekere al dan niet bewuste bevooroordeeldheid bij de rechterlijke macht ten aanzien van mensen met een migrantenachtergrond. De rechterlijke macht mag echter in geen enkel geval bevoordeeld te werk gaan en enkele schijn van een gebrek aan neutraliteit zet de bijl aan de wortel van onze rechtsstaat. Daarom **wil DENK zich ervoor inzetten dat de representativiteit van de rechterlijke macht wordt vergroot en dat de expertise bij de rechterlijke macht met betrekking tot vooroordelen en diversiteit wordt versterkt.**

---

¹⁷ Wermink, H., Van Wingerden, S., Van Wilsem, J., & Nieuwbeerta, P. (2015). *Etnisch gerelateerde verschillen in de straftoemeting.*

5. Strafmaat

- **Educatieve Maatregel Discriminatie:**

Uit onderzoek blijkt dat een vijandige houding jegens migranten niet zo zeer samenhangt met de economische positie van mensen, maar meer met het opleidingsniveau dat mensen hebben¹⁸. Deze uitkomst wekt de verwachting dat educatie en bewustwording een belangrijke rol kunnen spelen in het voorkomen van discriminatie. Het is om deze reden dat DENK, geïnspireerd door de Educatieve Maatregel Alcohol en Verkeer (EMA) en de Educatieve Maatregel Gedrag en Verkeer (EMG), **voorstelt om personen die veroordeeld zijn voor discriminatie een Educatieve Maatregel Discriminatie op te leggen om de denkbelden die ten grondslag liggen aan de (alledaagse) uitingen van discriminatie te bestrijden.**

- **Racismeregister:**

Voor het registeren van wanbetalers bestaat er het Centraal Krediet Informatiesysteem van het Bureau Kredietregistratie. Voor personen die veroordeeld zijn voor het bezigen van discriminerende en racistische uitingen stelt DENK een **Racismeregister voor, waarin alle racistische en discriminerende uitingen die gedaan zijn verzameld worden, met de bedoeling om mensen die in dit register voorkomen niet meer in aanmerking te laten komen voor een baan bij de overheid.** Want met racisten gaat de overheid wat DENK betreft niet in zee. Daarnaast biedt een dergelijk register de mogelijkheid om actuele tendensen in racistische en discriminatoire uitingen te monitoren, zodat er toegespitst beleid kan worden opgesteld.

---

¹⁸ Van der Waal, J. (2010). *Unraveling the global city debate*. Proefschrift, Erasmus Universiteit Rotterdam.

- **Zwaardere straffen:**

Op dit moment is de boete bij een discriminatiezaak die via een transactie of strafbeschikking wordt afgedaan gemiddeld 464 euro, terwijl door de rechter gemiddeld een boete van 422 euro wordt opgelegd bij veroordelingen in discriminatiezaken¹⁹. Dat is minder dan het bedrag dat bijvoorbeeld opgelegd kan worden als men ondeugdelijke autobanden heeft, namelijk 470 euro. Omdat van de hoogte van straffen een afschrikkende werking uit kan gaan, wil DENK inzetten op een **verhoging van de strafmaat in het geval van discriminatie**.

- **Meer werk maken van *Naming and Shaming*:**

Bedrijven die discrimineren, moet men publiekelijk aan de schandpaal nagelen. Dit draagt eraan bij dat consumenten een goed geïnformeerde keuze voor een bedrijf kunnen maken, zoals dat ook gebeurt op de gebieden van kinderarbeid en milieu. Op dit moment wordt dit op het gebied van discriminatie door de overheid op een weinig systematische en niet zichtbare wijze gedaan. Daarom wil DENK erop inzetten dat er **één landelijk bekend en prominent aanwezig kanaal wordt ingericht waarop een lijst van bedrijven die discrimineren worden weergegeven en die in brochurevorm jaarlijks wordt verspreid**.

- **Geen samenwerking meer met discriminerende bedrijven**

Op dit moment stopt de overheid met het samenwerken met bedrijven na een rechterlijke veroordeling voor discriminatie. Omdat de strafrechtketen niet effectief genoeg functioneert, ontspringen veel bedrijven echter de dans. Daarom vindt DENK het van belang **dat andere wijzen waarop discriminatie aantoonbaar kan worden gemaakt, zoals door middel van loksollicitaties of een uitspraak van het College van de Rechten van de Mens, ook door de overheid gaan worden benut om de samenwerking met discriminerende bedrijven te beëindigen**. Daarnaast zijn er door de overheid standaardclausules en -teksten opgesteld die in contracten kunnen worden opgenomen, om de samenwerking met bedrijven die discrimineren door de overheid te laten stoppen. Op dit moment worden deze teksten en

---

¹⁹ Kruize, P. & Gruter, P. (2015). *DISCRIMINATIE: VAN AANGIFTE TOT VERVOLGING. De gang van discriminatiezaken door de strafrechtketen*.

clausules binnen de verschillende overheden verspreid, maar ook de private sector zou deze moeten kunnen gebruiken. DENK wil zich er daarom voor inzetten dat **de standaardclausules en standaardteksten die in contracten opgenomen kunnen worden om samenwerking met bedrijven die discrimineren te beëindigen, publiekelijk en breed bekend worden gemaakt**, zodat ook bedrijven deze gebruiken.

- **Gebiedsverbod**

Mensen die herhaaldelijk de samenleving verzieken met daden van racisme en discriminatie, dat wil zeggen de hardnekkige recidivisten, moeten kunnen worden geweerd uit plekken zoals het openbaar vervoer of winkelcentra. Wie de samenleving structureel schade berokkent, moet maar voor een flinke periode weg blijven. **Veelplegers van racisme en discriminatie zouden volgens DENK dan ook met een gebiedsverbod moeten worden geweerd van racisme- en discriminatiehotspots.**

- **Contacttaakstraf**

Mensen die aantoonbaar discriminatoir hebben gehandeld of discriminatoire uitingen hebben gedaan, moeten **volgens DENK de verplichting opgelegd krijgen om met een minimum aantal personen in gesprek te gaan uit de groepering die door dit persoon met de betreffende handeling en/of uiting zijn benadeeld.** Dit vanuit de sociologische bevinding dat onbekend onbemind maakt en dat contact tussen groeperingen leidt tot onderling begrip²⁰, zoals als eerst opgesteld in de contact theorie van Allport.

---

²⁰ Allport, G. (1954). *The nature of prejudice*. Cambridge, MA: Addison-Wesley.

DENK